

Večernik

Leto II. (IX.), šte. 55

Maribor, sreda 7. marca 1928

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Glavnjača in zopet Glavnjača

SKUPŠČINSKI PREDSEDNIK KAZNUJE VLADNE POSLANCE Z IZGUBO DNEVNIC. — NOVA RAZKRITJA O INKVIZITORSKEM POSTOPANJU V GLAVNJAČI. — VELIKA BLAMAŽA SKUPŠČINSKEGA PREDSEDNIKA DR. PERIČA.

BEOGRAD, 7. marca. Današnja seja skupščine se je morala znova baviti z vprašanjem zloglasne Glavnjače in je bila zato zelo živahna in tako burna, da je moral predsednik dr. Perić ponovno prekiniti sejo.

Že ob odobritvi zapisnika o zadnji seji je prišlo do velikega viharja, ker je skupščinski tajnik odklonil dostavek, da je Kmečko-demokratska koalicija tudi na včerajšnji seji pred pričetkom proračunske razprave zapustila zbornico. Posl. Banković je zahteval, da se to ugotovi v zapisniku. Ko pa se je tudi skupščinski predsednik dr. Perić pridružil stališču tajnika, je nastalo splošno prerekanje. Poslanci Kmečko-demokratske koalicije so poudarjali, da je bil ta dostavek tudi včeraj sprejet v zapisnik, tajnik pa je izjavljal, da nikakor ne more ugoditi njihovim zahtevam, češ da KDK tozadevno ni podala nobene izjave. Prerekanje med poslanci je trajalo skoro eno uro.

Končno je dal predsednik predlog glede dostavka k zapisniku na glasovanje. Na svoje veliko presenečenje pa je opazil, da je ostala vladna večina v manjšini. V skrajni zadregi pa tega ni hotel priznati, temveč je odredil ponovno glasovanje, ki pa je končalo z istim rezultatom. Ker pa so vladinovci kljub temu zatrjevali, da so bili oni v večini, je prišlo do tako burnih prizorov, da je bil predsednik dr. Perić primoran, da je sejo prekinil. To priliko pa je seveda v prvi vrsti porabil za to, da bi rešil izgubljeno situacijo. Poslal je na vse strani sluge in tajnike, ki so pozivali poslance vladne večine, da naj pridejo na sejo.

Po zopetni otvoritvi seje se je vršilo že tretje glasovanje. Večina se je izrekla za predlog Kmečko-demokratske koalicije, kar je moral med smehom opozicije končno priznati tudi predsednik skupščine dr. Perić.

Radi velike blamaže, v katero ga je spravila vladna večina radi odsotnosti njenih poslancev, je bil dr. Perić tako razkačen, da je odredil, da vsi poslanci, ki niso bili navzoči pri prvem glasovanju, izgube za današnji dan dnevnic.

Sledila je razprava o nujnem predlogu Kmečko-demokratske koalicije, v katerem se poziva notranji minister dr. Korošec, da poda poročilo o rezultatih preiskave v Glavnjači ter poročila skupščini, kdo in kako so bili kaznovani krivci.

Prvi je govoril poslanec Večeslav Vilder (SDS), ki je naglašal, da je notranji minister dr. Korošec o priliki zadnje razprave o razmerah v Glavnjači obljubil, da bo odredil preiskavo in o njej poročal. Toda skupščina zaman čaka na ministrov poročilo. Pač pa je zato v odgovor na interpelacijo KDK policija napadla v svojem komunikatu skupščino

in poslance. Skupščinski predsednik dr. Perić ni smatral za potrebno, da bi nastopil v obrambo skupščine, preiskavo o Glavnjači pa je med tem vršila policija na lastno pest. Policijski agenti so takoj po zadnji debati o škandaloznih razmerah v Glavnjači iskali po mestu in okolici vse one osebe, ki jih je poslanec dr. Kosanović omenjal v svojem velikem govoru. Z obljubami in grožnjami so policijski agenti pritiskali na te ljudi, da naj prekličejo svoje zadnje izjave in zamolčijo, kar se jim je dogodilo v Glavnjači. Z vzvišenim glasom je posl. Vilder vzkliknil: »Kdo je kriv za to postopanje: dr. Korošec ali šef beogradske policije Lazarevič?« Poslanci večine so postali tako razburjeni, da so skušali z vpitjem in hrupom preprečiti govorniku nadaljna izvajanja.

Za Vilderjem je zopet govoril posl. dr. Sava Kosanović (SDS), ki je točko za točko pobijal komunikate policije in navedel zopet mnoge še bolj kričeče slučaje iz Glavnjače.

Med drugimi je omenil tudi slučaj neke Lele, zaposlene pri brivcu, ki brije tudi notranjega ministra dr. Korošca. Policija sama ji je svoječasno izstavila poselsko knjižico, toda lepega dne jo je kratkoma proglasila za prostitutko in jo vrgla v Glavnjačo.

Da ovrže navedbe policije, je dr. Kosanović dalje navedel, da je bila dotična učiteljica, ki jo je policija proglasila svoječasnno za vohunko in jo mučila v Glavnjači, še istega dne, ko je imel on svoj govor o nečuvjenih škandalih v Glavnjači, izpuščena iz Glavnjače kot popolnoma nedolžna in se je zopet vrnila v državno službo.

Se hujši je slučaj dveh trgovskih vajencev v Subotici. Ko je prišel gospodar obeh vajencev v konkurz, sta ostala dečka na cesti, prišla v Beograd in prosila policijo, da bi jima našla kako namestitev. Policija pa ju je kratkoma vrgla v Glavnjačo med navadne zločince, ki so ju posilili in spolno okužili.

Nekemu delavcu so bili kline med nohte, da bi priznal dejanje, ki ga ni nikdar izvršil. Dva dni nato je bil izpuščen iz zapora kot popolnoma nedolžen, tri dni kasneje pa je umrl na posledicah inkvizitorskega postopanja z njim v Glavnjači.

Nova razkritja dr. Kosanovića o škandalih, ki se dogajajo v Glavnjači, so izzvala znova mogočen utis na vse poslance. Vladinovci in ministri so bili silno poparjeni in popolnoma brez moči napram navedbam konkretnih slučajev. — Neprestano je prihajalo do silno burnih prizorov in ogorčenih protestov proti impertinentnemu postopanju beogradske policije.

Zatvoritev vseh kinematografov v državi

V PONDELJEK, 12. MARCA SE ZAPRE VSEH 340 KINEMATOGRAFOV V JUGOSLAVIJI. — OKOLI 5000 LJUDI BREZ KRUAHA. — PROTEST PROTI PREVELIKI DAVČNI OBRE MENITVI.

Maribor, 7. marca

Kinematografi v naši državi so radi velikih davščin že nekaj časa v silno težki krizi. Tako na primer morajo lastniki kinematografov v mariborski oblasti plačati od svojih dohodkov 21% državnega davka, 12% občinskega, 5% oblastnega in 3% za invalide. Vrh tega je treba računati še obrtni i. dohodninski davek ter razne druge pristojbine, kar znaša zopet 3%, torej skupno nič manj kot 41 odstotkov na davkih. V ljubljanski oblasti pa znašajo davki celo 46 odstotkov. Vsakdo mora takoj videti, da so lastniki kinematografov pri teh razmerah in velikih izdatkih za filme dejanski v silno kritičnem položaju. Mnogi lastniki so že zaprli svoja podjetja, nekateri životarijo le z največjo težavo, aktivnih pa je le malo. V naši državi je skupno 340 kinematografov, med njimi 44 v Sloveniji.

Lastniki kinematografov so v znak protesta proti preveliki davčni obremenitvi sicer že na svojem zborovanju dne 26. januarja sklenili, da zaprosijo 1. februarjem vse kinematografe v državi, a so izvršitev sklepa potem za nekaj časa preložili. V Beograd je odšla posebna deputacija lastnikov kinematografov, med njimi tudi lastnik mariborskega »Grajskega kina«.

Tekstilna industrija v Sloveniji.

Tekstilna industrija Slovenije se v zadnjih letih prilično ugodno razvija, kar je tembolj hvalevredno, če pomislimo na današnje splošno težko gospodarsko stanje in na umetne težkoče, ki ovirajo v splošnem našo industrijo v njenem razvoju. Tekstilna industrija postaja polagoma eden najglavnejših produkcijskih procesov našega gospodarstva. Njen razvoj bo tudi znatno uplival na postavko trgovinske bilance. Zato je potrebno, da se naša tekstilna industrija enkrat v letu reprezentativno pokaže. Najugodnejšo priliko ji nudi vsakoletni velesojem v Ljubljani. Opozorjamo vse industrijalce te branže, da bo letošnji velesojem od 2.—11. junija in jih naprošamo, da se udeležijo te prireditve, vsaj s tem koristijo samemu sebi in skupni stvari. Kakor čujemo, se uprava velesoja bavi z organizacijo specialnega tekstilnega oddelka.

Pohištena industrija in obrt na velesojem

V Sloveniji se lahko ponašamo z naglim razvojem domače lesne industrije in obrti, zlasti pa pohištenih mizarstvom. To grano slovenske obrtne in industrijske produkcije upoštevajo zbog kvalitativne solidnosti in okusa vse pokrajine naše države; glas o naši zmožnosti pa se je razširil tudi že preko meja. Uprava ljubljanskega velesoja namerava posvetiti letos posebno pozornost lesni obrti in industriji. Prilikom letošnjega velesoja od 2.—11. junija namerava prirediti poseben oddelček za razstavo lesnih izdelkov zlasti pohištvu in z obsežno in velikopotezno reklamo privabiti čim večje število interesentov iz cele kraljevine in sosednih držav. Na to opozorjamo vse naše lesne obrtnike in industrijalce in jim priporočamo udeležbo kot razstavljalce, kar bo samo v njihovo lastno korist.

g. Guštin, ki je v finančnem ministru natančno pojasnila obupen položaj kinematografske obrti. Finančno ministru je samo uvidelo upravičenost pritožb in obljubilo, da se bodo želje lastnikov kinematografov upoštevale pri proračunskih amandmanih, ostalo pa je seveda samo pri obljubah, kakor je pri nas že stara navada.

Lastniki kinematografov so se zato sedaj odločili, da zaprosijo vse kinematografe v vsej državi, kar se zgodi že v ponedeljek, dne 12. marca. Tristoštirideset kinematografov bo tega dne ustavilo obratovanje in na stotine ljudi ostane brez službe. Mesto da bi vlada pobijala brezposelnost, ki je v naši državi že tako preveč občutna, jo s svojo nespametno davčno politiko še povečuje. Računa se, da bo v ponedeljek vsled zatvoritve kinematografov okrog 5000 ljudi brez kruha. Ljubitelji kinematografske umetnosti pa imajo le še pet dni časa, da se nagledajo svoje priljubljene kinematografske zvezde.

Kakor se nam poroča, lastniki kinematografov ne mislijo niti najmanj popustiti od svojih upravičenih zahtev. Imeli bodo svoje kinematografe toliko časa zaprte, dokler vlada ne ugoditi njihovim zahtevam.

Podmladek društva Rdečega križa deklške osnovne šole v Studencih

vpriporo v soboto dne 10. t. m. in v nedeljo dne 11. t. m. obkrat ob 17.30 v šolski telovadnici v Sokolskem domu v Studencih štiridejansko mladinsko igrice s petjem »Mogočni prstan«. Igrica našega odličnega mladinskega pisatelja Fr. Milčinskega je preproje na pristno otroško fantazijo, prepletajočim pravljicnim duhom in nudi kot taka izreden užitek ne le mladini, temveč s svojimi zanimivimi in šaljivimi nastopi tudi odraslim.

Sadjarsko in vrtnarsko predavanje ter podučni tečaj v Ormožu

se bo vršil v nedeljo dne 11. marca pri osnovni šoli po rani maši. Dnevni red: Pravilno sajenje sadnega drevja, vzgoja istega, govori o sadnem izboru ter naročilo dreves. Vsi sadjarji in vrtnarji ter prijatelji sadjarstva dobrodošli in vabljeni v velikem številu.

Nasilje pijancev.

Včeraj je prišel v bolnico 57letni tesar Alojz Leopold iz Kamnice s težjimi ranami po glavi in očeh. Rane je zadobil na sledeči način: ko je šel zvečer domov, je zagledal ob cesti par moških, stoječih okrog neke ženske, ki je ležala na tleh. Tesar je mislil, da se je zgodila kaka nesreča in takoj je priskočil s vprašanji: »Kaj pa je, ali naj pomagam?« — Komaj je to izrekel, je pa opazil, da je ženska totalno pijana, družba okrog nje pa ne dosti boljše. Hotel se je umakniti, pijanci so pa navalili nanj ter ga pretepli.

Pogojna usluga.

— Vaša obleka je kot bi bila vilita na vas. Ali mi ne bi dali naslova tega izbornega krojača?

— Prav rad, samo pod pogojem, da mi vi ne date mojega naslova.

Hans Dominik:

Oblast treh

Toda nenavadno praporno parado so opazili z več ko ene strani. Tudi commodore Blain, poveljnik angleške bojne eskadre, jo je opazil. Pri oddaljenosti šestnajstih kilometrov je sicer z daljnogledom sprva samo zapazil, da visi nad britansko zastavo nekaj temnega. Vsled tega je odposlal na izvid letalo, ki naj si stvar ogleda поближе. Bil je ogorčen, ko je da plapolajo na avstralskem brodovju najbolj umazane in raztrgane kuhinjske cunje nad posvečeno zastavo Velike Britanije. Potem pa je stopil k telefonu in poklical admirala Morisona.

Razgovor je bil, vsaj v kolikor se tiče angleške strani, čudovito kratek, toda zelo pomemben. Admiral Morison pa je podčrtaval, da se posadka njegovega brodovja nahaja v napol podivjanem stanju, da njegova lastna ladija ni sledila zgledu ostalih in da bo zastavil vse svoje sile, da zopet napravi red. Odgovor admirala Blaina je bil osorno kratek.

»Sedaj je tričetrt na eno. Če bodo cunje ob eni še visele, bom streljal.«
S temi besedami je prekinil telefonsko zvezo.

Admiral Morison je poklical k sebi kapetana svoje praporne ladije in častnike. Manjkalo je še dvanajst minut do ene, ko so se zbirali pri njem. Od njih je zvedel, da je angleško brodovje dvignilo sidra in odplulo proti severu. Brzo jih je obvestil o razgovoru z Angležem. Deset minut pred eno so zapopadli položaj. Seveda angleško brodovje je odplulo na bojno oddaljenost tridesetih kilometrov kamorkoli, kar bi je morali avstralski letalci v slučaju boja šele izslediti, medtem ko je admiral Blain vedel, kje da ima nasprotnika iskati in zadet. Devet minut do ene . . . osem minut do ene.

Da bi pripravil ladije sedaj še do snetja teh prokletih cunj? . . . Popolnoma nemogoče. Že celo uro se je zaman trudil v to svrhu.

Potem pa vsaj ne poginiti brez obrambe. Nikakor ne dopustiti, da bi jih Anglie-

ži potopili na dno morja kar zasidrane. Šest minut pred eno je admiralska ladija depeširala vsem avstralskim pomorskim enotam ukaz, da naj takoj dvignejo sidra in se pripravijo za boj.

Še nikdar se ni nobeno povelje v avstralski mornarici izvršilo hitreje. Kakor niso preje nikakor hoteli na posameznih brodovjih razumeti danih jim povelj, tako so sedaj postali poslušni do zadnjega moža. Vsi so opazili, da je angleško brodovje nekam izginilo in »zakaj« ni bil za nobenega avstralskega mornarja uganika.

Štiri minute pred eno so bila dvignjena vsa sidra. Tri minute pred eno je že plulo avstralsko brodovje, posamezne skupine druga za drugo v smeri jug-jugovzhod.

Admiral Morison je pogledal na uro. Še minuta do ene. Povsnel se je na povzraški mostič. Še vedno s pritajenim upanjem v srcu, da Anglež ne bo pripil svoje grožnje. Da se mu še posreči spraviti svoje brodovje v varno zaščito topov Botany-Bayske trdnjave. Boj z dvakratno silnim angležkim brodovjem je nutil premalo izgleda na uspeh, da bi ga mikal.

Kapitan ladje »Melbourne« pa je bil drugačnega mnenja v namerah Angležev.

Že so se pokazali angleški letalci na obzorju. In potem so pričele padati prve angleške granate. Spočetka ni zadela nobena. Toda vsakemu strelu je sledila korektura in težki topovski izstrelki Angležev so padali vse bliže in bliže avstralskih ladij v morje in dvigali tam cele gore razburkanega vodovja.

Izgledi zadeti na daljavo trideset do štirideset kilometrov hitro sem pa tja vozečo ladijo, so bili seveda malenkostni. Toda tehnika sodobnosti je ustvarila izstrelke, pri katerih je bil izpopolnjen princip že v svetovni vojni uporabljenih vodnih bomb. Eksplozirale so šele v globini štiridesetih metrov pod vodno gladino, potem pa so zagnale val, ki je moral prevrniti vsako oklopnico v okrožju petstotih metrov. Seveda je vojna tehnika odgovorila na izpopolnjeni napad z izpopolnjenimi obrambnimi sredstvi. Vse bojne ladije so bile opremljene s stabili-

zujočimi vrtavkami, ki so zavirale prevrtnitev. Vsaj do gotove mere.

Toda sedaj so sledile angleške salve druga za drugo. Admiral Morison je razporedil svoje ladije daleč vsaksebi, da bi se rešil iz najhujšega. In Avstralsci so odgovarjali, kar so mogle vzdržati topovske cevi. Njihovi letalci so jim poročali o uspehih in korigirali daljavo in smer.

Toda položaj Morisonovega brodovja ni bil ravno zavidanje vreden. »Kaledonia« se je že zibala prevrnjena na valovih.

Slučajno pogodeni strel je zadel »Aleksandro« in jo v trenutku izspremenil v siv oblak majhnih jeklenih zlomkov in rumenega dima.

Seveda je tudi avstralskim topničarjem uspelo prevrniti nekaj sovražnih ladij in nekemu letalcu se je posrečilo vreči iz višine dvatisoč metrov zračni torpedo na krov »Alcestes« in jo raztrgati na kose. Toda jasno je bilo, da avstralsko brodovje bide le še boj za čast zastave — — — in kakšne zastave?

Grenak smehljal je zaigral na Moriso-

novih ustnicah, ko ga je prešinila ta misel. Radi pijanega domisleka, razobesiti umazano cunjo, se je borilo sedaj njegovo brodovje na življenje in smrt s premočnim nasprotnikom. In radi tega domisleka se je moral v kričečem nasprotju s povelji svoje vlade boriti z brodovjem, s katerim naj bi glasom ukaza gojil najbolj prijateljske zveze.

Grenak je bil položaj za moža, katerega življenje je obstojalo v najstrožjem in najvestnijem izpolnjevanju svojih dolžnosti. Toda admiral Morison se je moral ukloniti razmeram in sklenil je, da vstraja do konca.

Poročilo enega njegovih letalcev ga je osupnilo.

»Angleška oklopnica »Alkyon« se potaplja. Ne da bi jo zadel kak naš strel.«

In že je sledila druga vest od drugega letala: »Amphitrita« se je potopila, ne da bi bilo opaziti kak viden vzrok.«

Neposredno nato je sledilo tretje poročilo:

»Nioba se potaplja. Podoba je, da so se v boj vmešale podmornice.«

Dalje prihodnič.

Mali oglasi. Kletlijo v posredovalne in socijalne namene občinstva: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek Din 5—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglasi trgovekega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek Din 10—

Bolniki na sladkorni bolezn
dobijo zdravniško priporočeno kosilo in večerjo. Naslov v upravi lista. 497

Kupim staro zlato
srebrni denar, umetno zobovje po najvišjih cenah. — Ilger-jev sin, urar in juvelir, Maribor, Gosposka ulica 15. X

Specijalna delavnica
za črkoslikarstvo in soboslikarstvo, Fr. Ambrožič, Grajska ul. 2. Maribor. 429

Praktikantinja
(začetnica) z znanjem strojepisja, steno-grafije, korespondence in nekoliko knjigovodstva želi mesta kot praktikantinja. Naslov v upravi lista. 541

Proda se
jako lepa Biedermeier-garnitura, sofa, 4 stoli in miza za Din 5.000. Ogled med 11. in 12. uro, Miklošičeva ul. 2 I, vrata 1. 536

Dobra kolesa 185

se izposojujejo samo pri tvrdki Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14

Čisto Brokat svilo

20a za ples à 88 Din nudi

J. Trpin

Izvrsten in najcenejši premog!
Brezkonkurenčno — znižane cene!

PEKLENICA

4800 kalorij — brez kamenja — brez žindre — malenkosten pepel — brez duha po zvezu — radi tega posebno priporočljiv za stanovanja.

NOVE CENE:
Po vagonih, franko Murško-Središče . . . Din 26—
Po vozovih od 2000 kg dalje, na dom postavljen 36—
Na drobno na dom postavljen 40— za 100 kg

Glavno zastopstvo:
Božidar Guštin - Maribor

Pisarna: Cankarjeva 1 Skladišče: Cankarjeva 24-tel. 400

Filijalka: B. Kreiner & sin, trgovina s kurivom Maribor, Črtomirova ulica 6, pri Koroškem kolodvoru.

Novo!

Novo!

Prva pomoč ponesrečenim živalim

napisal profesor dr. Ferdo Kern. Knjiga je bogato ilustrirana ter velja s poštnino vred samo Din 36—. Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadruga v Mariboru, na Aleksandrovi cesti št. 13

Novo!

Novo!

Razprodaja!

V nedeljo, dne 11. tm. se bodo prodajale od 9. do 12. ure v pisarni Jugoslovenske Matice v Slovenski ul. 2 krasne stenske slike morskih obal, katere so bile razobešene ob priliki zadnje Jadranske noči.

Društvo »Jadran«

Damske modne nogavice
v vseh barvah samo

8 Din

Kle? Kle?

Spomnite se CMD!

M. Berdais
Maribor

597

VASA ŽELJA SE VAM IZPOLNI

IN IMELI BODETE OBLEKO IN PERILO IZ NAJBOLJŠEGA IN NOVOMODNEGA BLAGA PO ZELO NIZKIH CENAH, AKO SI ISTO NABAVITE PRI TVRDKI

I. N. ŠOŠTARIČ - MARIBOR

ALEKSANDROVA CESTA STEV. 13

JUBILEJNI ZBORNİK

ZA PETDESETLETNICO OTONA ŽUPANČIČA

je pravkar izšel. Broširana knjiga velja 42 Din, vezana 56 Din, poštnina 3 Din

Naroča se pri **Tiskovni zadrugi v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 13**